

Nr.3 din 04 februarie 2025

**Către: Biroul Permanent al Parlamentului R. Moldova
Deputat Angela Munteanu - Pojoga**

AVIZ

la proiectul de modificare a pentru modificarea unor acte normative (în vederea îmbunătățirii cadrului legal cu privire la apărarea drepturilor copiilor minori)

Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) salută inițiativa de elaborare a proiectului de modificare a legii pentru modificarea unor acte normative (în vederea îmbunătățirii cadrului legal cu privire la apărarea drepturilor copiilor) și consultarea publică a acestuia.

CNPAC își exprimă poziția cu privire la modificările propuse în proiectul de lege pentru modificarea Codului Familiei și a altor acte normative. În urma unei analize detaliate, am identificat faptul că unele dintre propunerile de modificare contravin interesului superior al copilului, garantat de standardele internaționale și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO)

1. Privitor la manipularea psihologică a copilului (art. 67, lit. g1)

Proiectul introduce noțiunea de manipulare psihologică a copilului ca temei de decădere din drepturile părintești. Deși protejarea copilului de influențe negative este importantă, definirea manipulării psihologice este formulată vag, iar prezumția că refuzul copilului de a efectua expertiză psihologică echivalează cu manipulare poate conduce la decizii abuzive.

În acest context, CEDO a reținut în cauza Sahin v. Germany că impunerea unor astfel de expertize trebuie să fie bine justificate și să respecte drepturile copilului, fără a pune o

povară disproporționată asupra acestuia. În România, o reglementare similară a condus la dificultăți în implementare, fiind utilizată în mod abuziv în conflictele dintre părinți, în defavoarea copilului.

CNPAC accentuează faptul că includerea unei astfel de noțiuni în lege ar trebui să urmărească echilibrul între protecția copilului împotriva influențelor negative și respectarea drepturilor ambilor părinți, evitând riscul utilizării abuzive a noțiunii de manipulare psihologică. Adaptarea acestui articol în varianta actuală va duce la aplicarea disproporționată a sancțiunilor împotriva unui părinte, bazată pe o definiție ambiguă.

În Canada, instanțele au recunoscut conceptul de alienare parentală și, în anumite cazuri, au dispus schimbarea custodiei către părintele alienat pentru a proteja bunăstarea emoțională a copilului. În Regatul Unit, alienarea parentală este luată în considerare în cadrul procedurilor de drept al familiei, iar instanțele pot impune măsuri precum consilierea familială sau alte intervenții pentru a remedia situația.

În concluzie, susținem că orice măsură legală să fie aplicată cu precauție, având în vedere complexitatea fiecărui caz și necesitatea de a proteja interesul superior al copilului.

Este necesar revizuirea articolului 67, lit. g1, potrivit standardelor internaționale și expertiză interdisciplinară. În plus, trebuie incluse garanții procedurale pentru a preveni aplicarea abuzivă a decăderii din drepturile părintești, astfel încât legislația să protejeze cu adevărat interesul superior al copilului.

2. Accelerarea procedurilor judiciare privind drepturile copilului (art. 661 și art. 236(61) Codul de Procedură Civilă)

Se propune reducerea termenului de examinare a cauzelor privind drepturile copilului la 30 de zile. Deși este esențial ca aceste cauze să fie soluționate cu celeritate, în practică, această perioadă poate fi insuficientă pentru colectarea probelor și audierea experților relevanți. CEDO a subliniat în cauza *Hokkanenv. Finlanda* că o procedură rapidă nu trebuie să compromită o analiză temeinică a interesului superior al copilului.

În România, termenele restrânse de soluționare a litigiilor familiale au dus la decizii pripite, ulterior contestate și anulate. Un exemplu relevant în care termenele restrânse în litigiile familiale au condus la decizii pripite, ulterior contestate și anulate, este cazul soluționat prin Decizia din 7 octombrie 2024 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a României. În această speță, instanța a subliniat importanța asigurării unui echilibru între celeritatea procedurilor și respectarea garanțiilor procesuale, pentru a proteja interesul superior al copilului. Este necesară asigurarea unui echilibru între rapiditatea procesului și garanțiile procesuale adecvate.

3. Sancțiuni excesive pentru neplata pensiei alimentare (art. 67, lit. a1)

Se propune ca părinții care acumulează restanțe mai mari de 24 de luni la plata pensiei de întreținere să fie decăzuți din drepturile părintești. Deși este necesară combaterea eschivării de la plata obligațiilor de întreținere, această sancțiune este disproporționată și contravine principiului interesului superior al copilului. În cauza Zaunegger v. Germany, CEDO a statuat că orice decizie privind drepturile părintești trebuie să fie evaluată prin prisma impactului asupra copilului, și nu doar ca sancțiune împotriva părintelui.

Pentru comparație, în România, decăderea din drepturile părintești este o măsură extremă aplicată în situații grave, precum abuzul sau neglijența severă față de copil. Decăderea din drepturile părintești nu rezolvă problema neplății pensiei de întreținere și poate duce la întreruperea relației dintre copil și părintele debitor. În România, astfel de măsuri au generat dificultăți în aplicare, deoarece decăderea din drepturile părintești nu rezolvă problema neplății pensiei, ci poate priva copilul de orice relație cu părintele debitor.

În cazul N.P. împotriva R.Moldova, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a evaluat procedura de decădere din drepturile părintești aplicată reclamantului. Curtea a constatat că autoritățile naționale nu au respectat cerințele de procedură și substanță impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în special în ceea ce privește protecția interesului superior al copilului și dreptul la respectarea vieții de familie.

În contextul hotărârii CEDO menționate mai sus, orice propunere legislativă privind decăderea din drepturile părintești ar trebui să se bazeze pe câteva principii fundamentale pentru a proteja drepturile părinților și ale copiilor. În primul rând, este esențial ca procesul să fie echitabil, oferind părinților dreptul de a fi informați și de a se apăra într-o procedură transparentă. În al doilea rând, decizia de decădere din drepturi trebuie să fie luată având în vedere interesul superior al copilului, iar măsurile trebuie să fie proporționale și justificabile. În plus, înainte de a ajunge la această măsură extremă, trebuie explorate alternative, cum ar fi îngrijirea temporară sau consilierea parentală.

În acest context, legea trebuie să fie clară în definirea situațiilor în care decăderea este justificată și să garanteze accesul părinților la o reparație efectivă, inclusiv posibilitatea de a contesta deciziile.

Propunerea legislativă ar trebui să introducă un cadru clar și echilibrat, care să protejeze drepturile fundamentale ale părinților, să ofere alternative înainte de a recurge la decăderea din drepturi părintești. CNPAC recomandă alternative mai echilibrate, cum ar fi executarea silită sau alte sancțiuni progresive.

5. Măsuri privind protecția copilului împotriva deplasării ilicite (art. 2935 Codul de Procedură Civilă)

Se propune posibilitatea ca un părinte să solicite restricționarea deplasării copilului în străinătate timp de 6 luni, în cazul unor „bănuieli rezonabile”. Această măsură poate afecta dreptul copilului la libera circulație, protejat prin Protocolul nr. 4 la CEDO. În cauza Neulinger and Shuruk v. Switzerland, CEDO a stabilit că interdicțiile de călătorie trebuie justificate prin probe clare și nu doar pe baza unor suspiciuni.

Recomandăm clarificarea criteriilor de aplicare a acestei măsuri, pentru a evita utilizarea sa în scopuri abuzive în conflictele dintre părinți.

6. Armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Nota de argumentare a proiectului de lege, (pct.3) face referire la faptul că proiectul de lege nu conține norme de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene. Deși admitem că această motivare poate fi o eroare tehnică. Ținem să reiterăm faptul că prin Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Republica Moldova semnat în 2014, Republica Moldova și-a asumat angajamente semnificative pentru îmbunătățirea drepturilor copilului. Unul dintre principalele obiective a fost alinierea legislației naționale la standardele europene, ceea ce implică crearea unui cadru legal solid pentru protecția copiilor. În acest context, Moldova s-a angajat să prevină violența împotriva copiilor și să implementeze politici eficiente de intervenție.

Un alt aspect important este asigurarea accesului universal la educație de calitate, în special pentru copiii din grupuri vulnerabile. De asemenea, Moldova se concentrează pe dezvoltarea unui sistem de protecție socială care să sprijine familiile cu copii, oferind resurse și servicii necesare.

În plus, se pune accent pe încurajarea participării copiilor în procesul decizional, respectând astfel opiniile și drepturile lor. Colaborarea cu organizații internaționale joacă, de asemenea, un rol esențial în promovarea și protejarea drepturilor copilului. Aceste angajamente reflectă determinarea Moldovei de a integra standardele internaționale și de a crea un mediu mai sigur și mai echitabil pentru toți copiii din țară.

CONCLUZIE

CNPAC subliniază că orice reformă trebuie să plece de la un principiu simplu, dar esențial: *interesul superior al copilului*. Modificările propuse, deși necesare, necesită ajustări pentru a evita consecințe nedorite.

Proiectul de modificare a legii, având ca scop protejarea drepturilor copilului, reflectă intenții pozitive, dar conține prevederi care necesită ajustări pentru a evita riscurile de abuz și încălcarea standardelor internaționale.

RECOMANDĂRI

Pentru îmbunătățirea proiectului, CNPAC recomandă următoarele măsuri:

1. Sancțiuni echitabile pentru neplata pensiei alimentare

În locul decăderii din drepturile părintești, este necesară aplicarea unor măsuri progresive, precum executarea silită sau reținerea din venit. Totodată, trebuie promovate alternative precum medierea, consilierea parentală și programele de reintegrare.

2. Clarificarea criteriilor privind restricționarea deplasării copilului

Termenul „bănuieli rezonabile” trebuie definit clar, bazat pe probe obiective, pentru a preveni restricții abuzive. În plus, trebuie garantată respectarea libertății de circulație, conform Protocolului nr. 4 la CEDO.

3. Îmbunătățirea cooperării interinstituționale

Este esențială colaborarea între autoritățile responsabile de protecția copilului, justiție și asistență socială pentru a asigura soluții echitabile și eficiente în cazurile de litigii familiale.

4. Renunțarea la definiția manipulării psihologice

Definiția dată poate genera interpretările abuzive.

5. Echilibru între celeritate și drepturile procesuale

Procedurile trebuie să fie rapide, dar fără a compromite dreptul părților la un proces echitabil, inclusiv prin posibilitatea de a aduce probe și audia experți, martori..

6. Asigurarea accesului ambilor părinți la informații despre copil

Orice excepție trebuie să fie clar justificată, evitând restricții arbitrare care pot afecta relațiile familiale.

Vă mulțumim pentru cooperare și folosim această ocazie pentru a aduce Parlamentului Republicii Moldova și Dumneavoastră personal asigurarea deplinei noastre considerații.

Cu respect,

Daniela Sîmboteanu, Președintă

A.O. „Centrul Național de Prevenire a Abuzului Față de Copii

